

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/144/2023
Identifikačné číslo spisu:	6722201481
Dátum vydania rozhodnutia:	12.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6722201481.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35724803, zastúpenej Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53255739 proti žalovanej P. D., narodenej XX. K. XXXX, X., B. Q. XX, o zaplatenie 3.734,84 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 18Csp/26/2022, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 04. mája 2023 sp. zn. 16CoCsp/7/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 04. mája 2023 sp. zn. 16CoCsp/7/2023 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom zo 04. novembra 2022 č. k. 18Csp/26/2022-147 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 3.734,84 eura spolu s príslušenstvom na tom základe, že žalobkyňa získala pohľadávku na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok z XX. I. XXXX od P., a. s. (ďalej len „banka“). Banka so žalovanou uzavreli dňa XX. I. XXXX zmluvu č. XXXXXXXXXXXX, ktorej súčasťou boli Všeobecné obchodné podmienky, na základe ktorej boli žalovanej poskytnuté peňažné prostriedky. Žalovaná napriek opakovaným výzvam neplnila pohľadávku riadne a včas.

1.1. Prvostupňový súd založil svoje nosné dôvody, pre ktoré zamietol žalobu na tom, že žalobkyňa (postupník) nešpecifikovala, akými konkrétnymi úkonmi žalovanej, prípadne právneho predchodcu žalobkyne došlo k vzniku nepovoleného prečerpania v žalovanej výške. Žalobkyňa nešpecifikovala, či uvedená suma predstavuje len istinu alebo ju tvorí aj úrok, prípadne iné príslušenstvo, tak aby súd mohol preskúmať, či vyčíslený nárok je v súlade so zmluvným dojednaním, ak áno akým a či nemožno hovoriť o príp. neprijateľných zmluvných podmienkach, ktoré súd skúma ex offio. Napriek výzve súdu žalobkyňa tak neuviedla úplné a pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, na základe ktorých by bolo možné posúdiť oprávnenosť uplatneného nároku. Tým neumožnila súdu preskúmať, či jej nárok nevyplyva aj z prípadných neprijateľných podmienok, na čo rovnako súd prihliada ex offio. Žalobkyňa na výzvu súdu k splatnosti pohľadávky poukázala na výzvu z 26. augusta 2019, v ktorej bola žalovaná

vyzvaná na úhradu dlhu bezodkladne najneskôr do 5 dní. Žalobkyňa k výzve doložila len podací hárok z pošty, neuviedla však a nezdokladovala, kedy sa pohľadávka mala stať splatnou. Podľa názoru prvostupňového súdu žalobkyňa tým ani nepreukázala podmienku postúpenia pohľadávky bankou, t.j. splatnosť pohľadávky, čím nepreukázala ani aktívnu legitímáciu v spore. Žalobkyňa preto neunesla bremeno tvrdenia a ani bremeno dôkazu na preukázanie oprávnenosti uplatneného nároku. Preto prvostupňový súd žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 04. mája 2023 sp. zn. 16CoCsp/7/2023 potvrdil prvostupňový rozsudok vo výroku I., ktorým bola žaloba zamietnutá, v rozsahu, v ktorom zamietol žalobu o zaplatenie 2.642,40 eura a vo výroku II., ktorým okresný súd žalovanej náhradu trov konania nepriznal a vyslovil, že vo zvyšku zostáva prvostupňový rozsudok nedotknutý. Žalovanej zároveň nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Interpretujúc právny inštitút vecnej legitímácie a postúpenia pohľadávky v podstatnom uviedol, že stranou žalobkyne predložené oznámenie o postúpení pohľadávky z 21. júla 2021 bez ďalšieho nepreukazuje aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne na uplatnenie pohľadávky v súdnom konaní. Na nastúpenie zamýšľaných právnych účinkov oznámenia o postúpení pohľadávky vo vzťahu k žalovanej a vo vzťahu k posudzovanej právnej otázke aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne na podanie žaloby bolo nevyhnutné preukázanie doručenia oznámenia o postúpení pohľadávky žalovanej, a to minimálne v rozsahu, že toto oznámenie sa dostalo do jej dispozičnej sféry (§ 45 ods. 1 OZ). Dôkazné bremeno preukázania doručenia oznámenia o postúpení pohľadávky žalovanej v konaní zaťažovalo žalobkyňu, ktorá z preukázania tejto skutočnosti vyvodzovala pre seba priaznivé právne následky. V dôsledku nepreukázania doručenia oznámenia o postúpení uplatnenej pohľadávky zo strany postupcu žalovanej, správne prvostupňový súd skúmal aktívnu legitímáciu žalobkyne v konaní a dospel k záveru, že jej aktívna vecná legitímácia v tomto konaní nie je daná.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie explicitne podľa § 421 ods. 1 písm. a) alternatívne písm. b) CSP a implicitne podľa § 420 písm. f) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo zmenil napadnuté odvolacie rozhodnutie a žalobe vyhovel a priznal jej náhradu trov konania.

3.1. Dovolací súd (aj) s použitím interpretačného pravidla uvedeného v § 124 ods. 1 CSP ustálil, že žalobkyňa namietala (tiež) vady uvedené v § 420 písm. f) CSP keď medzi iným namietala, že doručovaním oznámenia o postúpení pohľadávky postupcom žalovanej (a z toho vyvedených nosných právnych záverov odvolacím súdom, pozn.) sa prvostupňový súd nezaoberal a ani na nich nezaložil svoje nosné právne závery. Z uvedených dôvodov žalobkyňa na tieto otázky nemohla ani reagovať v rámci podaného odvolania. Žalobkyňa tak nemala vytvorený procesný priestor pre túto argumentáciu, keďže sa o tomto dôvode zamietnutia žaloby (prostredníctvom potvrdenia zamietavých výrokov prvostupňového rozsudku) dozvedela až po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého odvolacieho rozsudku.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či predložené oznámenie o postúpení pohľadávky z 21. júla 2021 preukazuje aktívnu vecnú legitímáciu žalobkyne na uplatnenie pohľadávky v súdnom konaní. V tejto súvislosti uviedla, že v konaní predložila relevantné oznámenie postupcu žalovanej o postúpení pohľadávky, ako aj zmluvu o postúpení pohľadávky, čím splnila všetky podmienky pre preukázanie postúpenia pohľadávky z postupcu na postupníka. V neposlednom rade uviedla, že aj v prípade, ak by postupca nedoručil oznámenie o postúpení pohľadávky žalovanej, táto sa preukázateľne dozvedela o postúpení pohľadávky najneskôr dňom podania žaloby, prípadne dňom, kedy bola žalovanej doručená žaloba na vyjadrenie.

3.3. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa formulovala dovoláciu otázku: „Je možné za kvalifikované oznámenie postúpenia pohľadávky postupníkom dlžníkovi považovať aj žalobu podanú postupníkom, ktorej prílohou je zmluva o postúpení pohľadávky, resp. aj samotné oznámenie o postúpení pohľadávky, ktoré je ako príloha k žalobe doručované dlžníkovi?“

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7.2. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdeným vadám zmätočnosti.

8. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná namietala, že doručovaním oznámenia o postúpení pohľadávky postupcom žalovanej (a z toho vyvedených nosných právnych záverov odvolacím súdom, pozn.) sa prvostupňový súd nezaoberal a ani na nich nezaložil svoje nosné právne závery. Z uvedených dôvodov žalobkyňa na tieto otázky nemohla ani reagovať v rámci podaného odvolania. Žalobkyňa tak nemala vytvorený procesný priestor pre túto argumentáciu, keďže sa o tomto dôvode zamietnutia žaloby (prostredníctvom potvrdenia zamietavých výrokov prvostupňového rozsudku) dozvedela až po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého odvolacieho rozsudku (bod 3.1.).

9. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

9.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy.

9.2. Vyššie citované ustanovenie je odrazom princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ktorý tvorí

súčasť princípu právnej istoty a práva na spravodlivý proces. Jeho účelom je zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí odvolacími súdmi, t. j. „prekvapeniu“ účastníkov konania v prípade možného iného právneho posúdenia veci odvolacím súdom bez toho, aby im bolo umožnené vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce (I. ÚS 736/2016). Predvídateľnosť súdnych rozhodnutí sa prejavuje v tom, že odvolací súd v prípade meritórneho rozhodnutia o odvolaní ešte pred vyhlásením rozhodnutia oboznámi sporové strany so svojím v konaní ešte nevysloveným právnym názorom, ktorý je odlišný od právneho názoru uvedeného v rozhodnutí súdu prvej inštancie, a vytvorí stranám priestor, aby mohli k tomuto právnemu názoru zaujať stanovisko.

10. Dovolací súd z obsahu prvostupňového a odvolacieho rozsudku (body 13 odôvodnenia prvostupňového rozsudku a 14 odôvodnenia odvolacieho rozsudku) zistil, že oba nižšie súdy za kruciálne považovali diametrálne odlišné dôvody. Prvostupňový súd dôvodil, že „[ž]alobca nezdôvodnil, čo ... predstavuje ním uplatnená čiastka a ako bola vyčíslená. Tým neumožnil súdu preskúmať, či jeho nárok nevyplyva aj z prípadných neprijateľných podmienok ... Žalobca ... neuviedol ... a nezdokladoval, kedy sa pohľadávka mala stať splatnou. Tým ani nepreukázal podmienku postúpenia pohľadávky bankou, t.j. splatnosť pohľadávky, čím nepreukázal ani aktívnu legitímáciu v spore. Súd preto konštatuje, že žalobca neunesol bremeno tvrdenia a ani bremeno dôkazu na preukázanie oprávnenosti uplatneného nároku a preto jeho žalobu v celosti zamietol.“ a odvolací súd „[v] dôsledku nepreukázania doručenia oznámenia o postúpení uplatnenej pohľadávky zo strany postupcu žalovanej ... dospel k záveru, že aktívna vecná legitímácia žalobcu v tomto konaní nie je daná“. Preto treba dať za pravdu dovolateľke, že k odvolacím súdom vysloveným nosným dôvodom nemala vytvorený procesný priestor pre argumentáciu, keďže sa o týchto dozvedela až z odôvodnenia napadnutého odvolacieho rozsudku, a to aj vzhľadom k tomu, že odvolací súd vo veci konal a rozhodol bez nariadenia pojednávania a bez splnenia si manudukčnej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 382 CSP.

11. Pre úplnosť sa uvádza, že pokiaľ odvolací súd vo svojich dôvodoch poukazoval na doručovanie zásielky z 26. augusta 2019 žalovanej (bod 14 odôvodnenia odvolacieho rozsudku) táto sa týkala výzvy k splatnosti pohľadávky (č. l. 62 spisu) a nie oznámenia o postúpení pohľadávky (č. l. 64 spisu).

12. Najvyšší súd uzatvára, že odvolací súd bez doručenia výzvy stranám sporu, teda bez splnenia osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti založil svoje rozhodnutie o nedostatku vecnej legitímácie žalobkyne na iných, nových právnych dôvodoch než súd prvej inštancie a takýmto nesprávnym postupom došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a znemožneniu práva procesnej strany, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Žalobkyňa tak opodstatnene namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dovolateľka opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil napadnutý odvolací rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

15. Nakoľko dovolací súd uznal prípustnosť a dôvodnosť dovolacej námietky vyplývajúcej z § 420 písm. f) CSP, tak sa ďalej nezaoberal prípustnosťou a dôvodnosťou ostatných námietok žalobkyne týkajúcich sa nesprávneho právneho posúdenia veci (body 3.2. a 3.3.). Napriek uvedenému sa javí byť vhodné, aby odvolací súd v rámci jeho nového rozhodnutia primerane reagoval (aj) na tieto žalobkyňou v dovolaní nastolené právne pripomienky (pokiaľ budú príčinné k nosným právnym dôvodom, pozn.), a to v

záujme presvedčivosti a jednoznačnosti svojho rozhodnutia.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.